

AGENDA POLSKA
STRATEGIA

PAŃSTWO OBYWATELA

JAK POWINNA DZIAŁAĆ
ADMINISTRACJA PRZYJAZNA POLAKOM

WARSZAWA 2019

**AGENDA POLSKA (www.zpp.net.pl/projekty/agenda-polska/)
jest projektem realizowanym przez środowisko ZPP/WEI, którego celem
jest przygotowanie strategii rozwoju Polski oraz rozwiązań ustrojowych
i prawnych w najważniejszych dla Polski obszarach.**

Tekst © Fundacja Warsaw Enterprise Institute
Praca pod kierownictwem Aleksandry Fandrejewskiej-Tomczyk
Redakcja: Aleksandra Fandrejewska-Tomczyk
Zdjęcie na okładce © karidesign, Chroma Stock

Projekt okładki: Justyna Saraczyn
Redakcja techniczna: Iwona Wardzyńska

Wydanie I
Warszawa 2019

ISBN: 978-83-948073-9-9

Wydawca: Związek Przedsiębiorców i Pracodawców
Fundacja Warsaw Enterprise Institute
ul. Nowy Świat 33
00-029 Warszawa
biuro@zpp.net.pl; www.zpp.net.pl

SPIS TREŚCI

1.	Wstęp (nasz cel)	5
2.	E-administracja kluczem do lepszej jakości życia i prowadzenia biznesu	8
3.	Funkcja informacyjna państwa	11
4.	Proste, stabilne prawo – mantra, której nie znają politycy	12
5.	Partnerskie traktowanie – podstawowa zasada państwa usługowego	14
6.	Przestrzeń dla aktywności obywatelskiej i stwarzanie możliwości wyboru	18
7.	Rekomendacje	21
I.	Strategia Konkurencji prawno – instytucjonalnej	21
II	Koncepcja systemu podatkowego	21
III	Koncepcja systemu zabezpieczenia emerytalno-rentowego	22
IV	Koncepcja polityki społecznej:	22
V	Koncepcja zmiany trendów demograficznych:	22
VI	Konstytucja	23
VII	Dostępna sprawiedliwość	23
VIII	Szkoła obywatelska	23
IX	Ochrona zdrowia	24

1. WSTĘP (NASZ CEL)

Mądrze skonstruowane, stabilne i dostępne usługi publiczne są skutecznym sposobem zmniejszania nierówności ekonomicznych i społecznych, a także poszerzają krąg działalności obywatelskiej. Model państwa usługowego jest alternatywą dla państwa z rozbudowanymi transferami socjalnymi i politycznym rozdawnictwem.

Związek Przedsiębiorców i Pracodawców oraz Warsaw Enterprise Institute postuluje wzrost jakości usługowej działalności państwa.

Państwo usługowe to organizm składający się z instytucji publicznych oferujących obywatelom możliwie szeroki zakres łatwo dostępnych usług. Nie ma ono zastąpić prywatnych podmiotów, ma raczej stworzyć krwiobieg gospodarki – zapewniając infrastrukturę niezbędną do rozwoju oraz aktywności zawodowej i społecznej¹. Państwo usługowe to sprawny usługodawca - solidarny z obywatelami, a nie zbiór procedur i instytucji². Państwo musi więc porzucić paradygmat regulacyjny i przekształcić cały sektor publiczny zgodnie z usługowym sposobem myślenia. W tym modelu, obywatel staje się klientem³.

Opracowanie powstało jako część programu Agenda Polska, który przygotował ZPP i WEI. To strategia rozwoju Polski, rozwiązań systemowych i punktowej naprawy prawa po to, by standard życia Polaków był coraz wyższy. Mamy na uwadze kwestie ekonomiczne, finansowe, ale też poziom życia osobistego. Jeśli jakość życia Polaków ma się utrzymać i podnieść, to niezbędne są kompleksowe działania polityki makroekonomicznej i społecznej, w tym socjalnej.

Uważamy, że dla rozwoju Polski ważne są:

- zmiany instytucjonalne ze sprawnie działającym sądownictwem i administracją,
- wolność gospodarcza,
- wprowadzenie prostego systemu danin publicznych,
- efektywna polityka społeczna (w tym opieka zdrowotna),
- zapewnienie bezpieczeństwa,
- służebność państwa wobec obywateli,
- aktywne i skuteczne działania na rzecz poprawy sytuacji demograficznej,
- zmiana modelu kształcenia.

ZPP i WEI są zwolennikami państwa minimum - rozumianego w ten sposób, że istnieją pewne segmenty funkcjonowania społeczeństwa i gospodarki, w których państwo musi interweniować i aktywnie uczestniczyć (monopole naturalne, mechanizmy rynkowe dążące do monopolizacji etc.), a także nie odmawiamy instytucjom publicznym prawa do organizowania niektórych działań życia społecznego. Ale priorytetem w wyborze: usługi oraz transfery powinny być

¹ Państwo usługowe to interesująca wizja dla Polski, ale politycy wolą przepychanki. *Gazeta Prawna*, 2017 Dostępne: <http://biznes.gazetaprawna.pl/artykuly/1033503,panstwo-uslugowe-to-interesujaca-wizja-dla-polski.html>.

² Kierunek państwo usługowe. Dostępne: <https://www.cxo.pl/news/Kierunek-panstwo-uslugowe,404283.html>.

³ Państwo usługowe kontra państwo regulacyjne. Dostępne: <https://www.coi.gov.pl/artykul/panstwo-uslugowe-kontra-panstwo-regulacyjne.html>.

WSTĘP (NASZ CEL)

właśnie usługi. Jeśli państwo oferuje dostępne, zrozumiałe i tanie usługi, wspiera działalność obywatelską, aktywność ekonomiczną oraz umożliwia rozwój w skali mikro (osoby, rodziny) i makro (społeczeństwa, kraju). Usługi takie mogą być również impulsem do zmian modernizacyjnych (na pewno jest nim e-administracja). Państwo z rozwiniętymi, wysokiej jakości usługami nie musi rozwijać transferów pieniężnych, jako sposobu na zmniejszenie nierówności społecznych czy ekonomicznych, bo usługi niezbędne do aktywności życiowej są bezpłatne lub dotowane. Rząd nie musi więc prowadzić redystrybucji dochodu w postaci działalności socjalnej, bo nierówności ekonomiczne są niwelowane przez redystrybucję usługową. W Polsce w ostatnich latach w polityce społecznej, rodzinnej czy demograficznej postawiono na redystrybucję świadczeń, a nie na upowszechnienie usług. Wprowadzono w życie świadczenie wychowawcze w ramach programu Rodzina 500+, które rocznie kosztuje ponad 22 mld zł. Kilkakrotnie mniej pieniędzy przeznaczono na upowszechnienie usług opieki nad dziećmi.

Powszechne i dobrej jakości usługi oferowane przez państwo wpływają na kształt relacji: państwo (administracja) – obywatele. Państwo usługowe to takie, które w sposób partnerski traktuje obywateli i pełni wobec nich służebną rolę. W Polsce przykładem źle pojętej funkcji państwa jest historia rozwoju wolności gospodarczej i zmian prawnych próbujących okiełznać przedsiębiorczość coraz większą liczbą przepisów z zakazami, nakazami, pozwoleniami i kontrolami. Dlatego ZPP i WEI w ramach projektu Agenda Polska jako pierwszą przedstawili Strategię konkurencji prawno-instytucjonalnej Polski⁴ z fundamentalnymi postulatami maksymalnego uproszczenia prawa gospodarczego i dbałości o przestrzeganie dialogu społecznego. W raporcie tym zawarte są podstawowe idee zmian modelu państwa. Rozwinięciem propozycji jest 10 opracowań poszczególnych dziedzin życia ekonomicznego i gospodarczego⁵. W tym opracowaniu pokazujemy, na ile zmiana modelu państwa na usługowe jest niezbędna, by zrealizować program Agendy Polskiej. Proponujemy zmianę organizacyjną państwa na takie, które zapewni poczucie sprawstwa, bezpieczeństwa, podmiotowości obywatelskiej, które będzie wspierało i ułatwiało życie, organizowało rozmaite formy zaspokajania potrzeb obywatelskich, w tym stabilność, bezpieczeństwo, możliwości rozwoju gospodarczego, a więc lepsze życie. Państwo powinno być zarządzane jak sprawne przedsiębiorstwo z czytelnymi zakresami obowiązków, systemów i ich przedstawicieli, z opisanymi i egzekwowanymi procedurami, zarządzanymi w uporządkowany, racjonalny sposób.

Postulujemy rozwój państwa usługowego rozumianego jako sprawny menadżer, który wysłuchuje głosów obywateli i proponuje im rozwiązania. Państwo, które pełni rolę usługową, to państwo, które:

- upowszechni e-administrację - cyfryzacja jest potrzebna do odbiurokratyzowania gospodarki i społecznych sfer życia (np. systemu podatkowego, polityki społecznej czy ochrony zdrowia), ale także do zapewnienia obywatelom równego dostępu do świadczeń oferowanych przez instytucje publiczne oraz powszechnej informacji. Wprowadzenie e-administracji jest też niezbędne do odbiurokratyzowania kontaktów biznes - państwo.

⁴ http://zpp.net.pl/wp-content/uploads/2017/08/ozile1_RajdlaMSP.pdf.

⁵ <http://zpp.net.pl/projekty/agenda-polska/>.

WSTĘP (NASZ CEL)

- szanuje równe prawa obywateli, ich podmiotowość i prawo do wolności i nie wprowadza nadmiernych regulacji, a wycofuje się z tych obszarów, gdzie jego działanie jest zbędne,
- gwarantuje poszanowanie prawa, stabilność i przejrzystość przepisów, prawo do sądu i dąży do udzielenia obywatelowi pomocy w przestrzeganiu prawa, a nie do łapania go na błędzie czy pomyłce,
- gwarantuje równość dostępu do usług i informacji, możliwość korzystania przez każdego obywatela na równi z tych samych praw,
- gwarantuje swobodę wyboru, rozwoju własnego i działalności gospodarczej,
- efektywnie komunikuje się z obywatelami, w tym informuje o swoich planach i działaniach.

Budowa takiego państwa wymaga zreformowania wielu obszarów działalności publicznej. Po to, by tak się stało, potrzebne są działania w różnych dziedzinach opisanych w programie Agenda Polska.

2. E-ADMINISTRACJA KLUCZEM DO LEPSZEJ JAKOŚCI ŻYCIA I PROWADZENIA BIZNESU

Działaniem ważnym i wspólnym dla większości dziedzin życia społecznego i gospodarczego jest zmiana podejścia do zarządzania państwem poprzez wprowadzenie e-administracji.

Cyfryzacja jest potrzebna do odbiurokratyzowania gospodarki i społecznych sfer życia (np. systemu podatkowego, polityki społecznej czy ochrony zdrowia), ale także do zapewnienia obywatelom równego dostępu do świadczeń oferowanych przez instytucje publiczne oraz powszechnej informacji. Ma funkcjonować, zapewniając efektywną wymianę informacji pomiędzy instytucjami oraz pomiędzy instytucjami i obywatelami. Zbiory przedstawione w formie elektronicznej są narzędziem umożliwiającym rzetelną oraz szybką analizę potrzeb obywateli. Powszechna dostępność do informacji on-line umożliwia obywatelom egzekwowanie ich praw. Cyfryzacja sprawia, że zarządzanie państwem staje się tańsze i bardziej efektywne, m.in. także dzięki wykorzystaniu ukrytych zasobów funkcjonujących pod władztwem różnych działów resortowych. W efekcie otrzymujemy państwo nowoczesne i sprawne, korzystające z wyników badań i innowacji.

Cyfryzacja to nie tylko sporządzanie baz danych, ale przede wszystkim elektroniczny obieg dokumentów. Państwo powinno korzystać z możliwości, jakie daje współczesna technika w zakresie z zarządzania informacją, w tym także załatwiania przez obywateli swoich spraw w łatwy sposób, bez potrzeby zdobywania zaświadczeń, które potwierdzają tylko to, co państwo powinno i tak wiedzieć. E-administracja oznacza znacznie więcej niż działania w sferze technologicznej, to zmiana sposobu myślenia o funkcjonowaniu państwa. Cechami e-administracji odróżniającymi ją od administracji tradycyjnej są:

- powszechna dostępność,
- otwartość,
- przyjazny mechanizm zapewniający współdziałanie pracowników różnych instytucji po to, by załatwić indywidualne sprawy interesantów, ale także zaspokoić zbiorowe potrzeby,
- skrócenie czasu załatwiania różnych spraw,
- wprowadzenie elektronicznego obiegu dokumentów pomiędzy różnymi instytucjami, skutkujące zmniejszeniem biurokracji i ograniczeniem kosztów biurokratycznych narzuconych przede wszystkim biznesowi,
- zmniejszenie kosztów funkcjonowania administracji, a tym samym państwa.

Ważne przy tym jest państwo, które upowszechnia w przestrzeni publicznej usługi elektroniczne, traktuje obywateli w sposób podmiotowy jako odbiorcę usług, a nie jako „nośnika dostarczanych danych”. Informatyzacja administracji ma służyć przede wszystkim obniżeniu kosztów administracyjnych oraz zapewnieniu powszechnego dostępu do cyfrowych usług publicznych. Dla ZPP i WEI szczególnie ważne są procedury związane z prowadzeniem działalności gospodarczej. W Estonii, liderze informatyzacji usług publicznych w naszym regionie Europy, założenie firmy trwa od 17 do 20 minut. Standardem są elektroniczne dokumenty, internetowe wypełnienie i złożenie deklaracji podatkowych.

ZPP postuluje powstanie jednego serwisu, w którym można byłoby wyszukać wszystkie podmioty prowadzące działalność gospodarczą z możliwością modyfikacji danych online. Byłoby to ułatwienie, choćby w przypadku konieczności znalezienia informacji o podmiocie gospodarczym, którego formy prawnej nie jesteśmy pewni. Całość procesu rejestracji przedsiębiorstw powinna znajdować się w obszarze właściwości administracji. Postulujemy rezygnację z sądowej rejestracji spółek. Powinien zostać wprowadzony łatwy i przejrzysty zautomatyzowany formularz elektroniczny, który można wypełnić metodą "krok po kroku" przy rejestracji spółek. Każda modyfikacja danych rejestrowych powinna się odbywać online⁶.

Informatyzacja i digitalizacja danych to klucz do dobrego planowania usług publicznych. Jest to tak samo ważne w systemie danin publicznych (podatków i paropodatków), efektywnym systemie emerytalnym, jak przy konstruowaniu polityki socjalnej i systemu ochrony zdrowia. Przyjęcie takiej koncepcji oznacza konieczność stworzenia spójnej bazy danych z informacji znajdujących się obecnie w kilku działach administracji, przede wszystkim podległych Ministerstwu Finansów i Ministerstwu Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej⁷.

Po reformie poboru danin publicznych Zakład Ubezpieczeń Społecznych powinien stać się instytucją zbierającą podatki i daniny ze względu na rozbudowaną sieć informatyczną i obszerną bazę danych na temat osób płacących składki ubezpieczeniowe oraz firm i instytucji w Polsce. Przypominamy, że ZPP i WEI postuluje zmianę systemu podatkowego i wprowadzenie podatku przychodowego zamiast danin obciążających fundusz płac: podatku dochodowego PIT dla wszystkich form działalności gospodarczej, podatku CIT, wszystkich składek na Fundusz Ubezpieczeń Społecznych, składek na Narodowy Fundusz Zdrowia oraz do Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego oraz składek na Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych.

Proponujemy zlikwidowanie wszystkich obecnych danin podatkowych oraz paropodatkowych i zastąpienie ich 27 proc. podatkiem liczonym od funduszu płac. Osoby prowadzące działalność gospodarczą płaciłyby ryczałt podatkowy. Firmy zaś – według naszej koncepcji – obciążone byłyby podatkiem przychodowym różnej wysokości (od 1,5 proc. do 15 proc.), w zależności od rodzaju prowadzonej działalności (branży). Jednym z elementów zaproponowanej reformy systemu podatkowego jest przekształcenie Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w instytucję zbierającą podatki i daniny⁸.

W polityce socjalnej racjonalnym wykorzystaniem cyfryzacji powinno być - zaproponowane przez ZPP - stworzenie karty obywatela korzystającego z usług i elektronicznego systemu obsługi z zapewnieniem kompatybilności przepływu danych. Po to, by opieka socjalna działała sprawnie i efektywnie, niezbędne jest utworzenie nowoczesnej bazy informacji o świadczeniach, instytucjach i osobach korzystających ze wsparcia socjalnego. System ten wykorzystywany byłby we współpracy pomiędzy różnymi instytucjami administracji, pomiędzy administracją i klientami oraz pomiędzy samymi obywatelami. Uważamy, że potrzebny jest

⁶ Raport „Reforma systemu rejestracji firm w Polsce”, http://zpp.net.pl/wp-content/uploads/2017/11/or9vom_08.06.2017RaportZPPReformasystemurejestracjifirmwPolsce1.pdf.

⁷ Raport „Płaca+ Podatki-”. Ustawa Dzierżawskiego”, <http://podatkiminus.pl/download/raport-placa-plus-podatki-minus.pdf>.

⁹ Karta Ubezpieczenia Zdrowotnego <http://www.nfz-katowice.pl/dla-pacjenta/karta-ubezpieczenia-zdrowotnego>.

portal informacyjny dla klientów, przewodnik po usługach polityki socjalnej (także oferowanych przez NGO i instytucje rynkowe), w tym informacje o wolontariacie.

Dla sprawnego funkcjonowania ochrony zdrowia niezbędne jest zbudowanie centralnego rejestru zdarzeń niepożądanych oraz monitorowanie we wszystkich placówkach medycznych wskaźników skuteczności i jakości leczenia oraz dążenia do ich poprawy. Zbieranie takich danych umożliwiłoby wprowadzenie elektronicznych Kart Pacjenta, które odnotowałyby liczbę wizyt, efekty leczenia (długość zwolnienia) i koszty leczenia. Oczywiście dane te uwzględniałyby rodzaj choroby i możliwość powikłań, ale byłyby to informacje, na podstawie których można by również oceniać efektywność lekarzy. Takie rozwiązanie zaproponował w 2007 roku ówczesny prezes Narodowego Funduszu Zdrowia Andrzej Sośnierz, ale nie wprowadzono kart w życie. System kart w Polsce działa na Śląsku od 2001 r. Wdrożyła go ówczesna Śląska Regionalna Kasa Chorych, którą kierował właśnie Andrzej Sośnierz - późniejszy szef całego NFZ oraz poseł PiS i PJN⁹.

Pacjenci powinni mieć możliwość oceny jakości opieki w placówkach medycznych, a także dostęp do informacji, w którym szpitalu skutecznie leczy się daną chorobę, najlepiej pod postacią ogólnodostępnego rankingu szpitali, uwzględniającego informacje o skuteczności, bezpieczeństwie i jakości leczenia w każdym szpitalu. Ranking ten powinien uwzględniać opinie pacjentów dotyczące jakości leczenia w placówkach medycznych. Różnice opinii grup dotyczą wpływu, jaki powinny mieć wyniki oceny jakości opieki wskazane przez pacjentów na wysokość wynagrodzeń personelu medycznego oraz wysokość finansowania placówki z środków publicznych. Jest to ważny element koncepcji funkcjonowania systemu ochrony zdrowia przedstawiony w raporcie¹⁰, który można pokrótce opisać hasłem „pieniądze za pacjentem”, w ramach której tenże pacjent dysponuje bardzo pogłębioną – względem sytuacji obecnej – podmiotowością.

E-administracja to także odciążenie sądów od czynności niepotrzebnych, czysto administracyjnych, zapewnienie im odpowiednich narzędzi - to ich informatyzacja, sprawny system obsługi dokumentacji prawnej. Proponujemy wykorzystanie obecnie funkcjonującej platformy ePUAP, jako sposobu na doręczanie pism sądowych. Nowy system doręczania pism polegałby na obowiązkowym korzystaniu ze skrzynek elektronicznych przez profesjonalnych pełnomocników tj. radców prawnych, adwokatów oraz doradców podatkowych, itd. W przypadku reprezentowania przez nich klienta, konieczne byłoby używanie i podawanie w pismach adresu w ePUAP, jako obowiązującego dla doręczeń. Do korzystania z tej formy doręczeń byłiby również zachęceni obywatele działający bez pełnomocników¹¹.

Sprawna e-administracja jest niezbędnym elementem sprawnego reagowania na potrzeby obywateli i zarządzania nowoczesnym państwem.

⁹ Karta Ubezpieczenia Zdrowotnego <http://www.nfz-katowice.pl/dla-pacjenta/karta-ubezpieczenia-zdrowotnego>.

¹⁰ Tu odwołanie do raportu.

¹¹ Raport „Wymierna sprawiedliwość projekt reformy sądownictwa”, <http://zpp.net.pl/wp-content/uploads/2018/03/Agenda-Polska-Wymierna-sprawiedliwosc-C5%9B%C4%87.-Projekt-reformy-s%C4%85downictwa.pdf>.

3. FUNKCJA INFORMACYJNA PAŃSTWA

Jeśli mówimy o cyfryzacji, to ważne jest, by z jej dobrodziejstwa korzystało i państwo, i obywatele. Państwo powinno zapewniać równe traktowanie i dostęp do informacji. Jak pokazują przykłady z życia, np. relacje rodziców dzieci z niepełnosprawnościami, nie tylko brak usług i pieniędzy stanowi ogromną barierę, ale też brak dostępu do pełnego spektrum informacji o możliwościach, kosztach i programach. Urzędnicy stają się jedynym źródłem informacji i to od ich nastroju, przeszkolenia, chęci pomocy często de facto zależy możliwość skorzystania z określonych usług czy ułatwień. Co więcej, osoby zwracające się np. do pracowników socjalnych są często bezradne i niepewne.

Dlatego ważne jest, aby np. w zakresie polityki socjalnej nie tylko zbudować klarowny system pomocy z jasno rozdzielonymi kompetencjami, ale też zapewnić dostęp do informacji krajowej i lokalnej. W tym celu potrzebne są ośrodki wsparcia rodzin, gdzie rodziny lub osoby indywidualne otrzymałyby pomoc (w postaci świadczeń) lub informację na temat różnych usług społecznych, opiekuńczych czy wychowawczych świadczonych przez organizacje pozarządowe czy instytucje prywatne. Potrzebny jest też obywatelski portal informacyjny, intuicyjny, przejrzysty, aktualizowany lub zestaw skoordynowanych portali regionalnych.

Bardzo istotne jest, by gwarancja praw obywatelskich uwzględniała także zmiany, jakie zaszły na świecie w związku z uzyskiwaniem i przekazywaniem informacji. Nieograniczony i niekontrolowany dostęp państwa do informacji o obywatelu może skończyć się ograniczeniem wolności obywatelskich. Dlatego w konstytucji proponujemy zapisać¹², że:

- władze publiczne nie mogą pozyskiwać i gromadzić więcej informacji o obywatelach, niż jest to niezbędne dla ochrony bezpieczeństwa państwa lub funkcjonowania jego systemów,
- każdy ma prawo dostępu do dotyczących go urzędowych zbiorów danych,
- obywatel ma prawo do uzyskiwania informacji o działalności instytucji władzy publicznej oraz osób pełniących funkcje publiczne, a także samorządu gospodarczego i zawodowego, tym bardziej, że zarządzają one mieniem komunalnym.

¹² „Projekt konstytucji Rzeczypospolitej polskiej”, <http://zpp.net.pl/wp-content/uploads/2018/12/Projekt-Konstytucji-Rzeczypospolitej-Polskiej.pdf>.

4. PROSTE, STABILNE PRAWO – MANTRA, KTÓREJ NIE ZNAJĄ POLITYCY

Od lat mówi się o tym, że polskie państwo jest nieprzyjazne, że traktuje obywateli po macoszemu, stosuje domniemanie winy obywatela, a przepisy prawa konstruuje tak, by stały się pułapką dla co bardziej przedsiębiorczych, a tym, którzy potrzebują wsparcia, zamyka drogę do rzeczywistego otrzymania pomocy. Trzeba to zmienić. Dla sprawnego działania państwa usługowego ważne jest stworzenie stabilnych ram prawnych funkcjonowania danej dziedziny i gwarancje dla obywateli, którzy dla są administracji partnerami.

W konstytucji¹³ winne być wyeksponowane prawa „kardynalne”, które wyznaczają z jednej strony zakres władztwa obywateli nad ich własnym losem, a z drugiej – tworzą ramy dla interwencji państwa w poczynania własne obywateli. Poza prawem do życia, wolności i własności są to prawa wynikające ze statusu obywatela i ustroju państwa gwarantującego wolność. Podstawowa zmiana polega na wpisaniu wprost do konstytucji, że obywatelom dozwolone jest wszystko, co nie jest im jednoznacznie zabronione. Zakazana byłaby wykładnia rozszerzająca przepisy ograniczające prawa i wolności obywatelskie, a rozszerzająca prawa i kompetencje organów władzy publicznej.

Takie stabilne ramy działania potrzebne są nie tylko do stabilnego rozwoju gospodarczego firm, ale także do przyciągnięcia do Polski kapitału i jako warunek powrotów z emigracji. Ważne jest - ze względów ekonomicznych i społecznych - by wróciło jak najwięcej z 2,5 mln polskich emigrantów zarobkowych, młodych ludzi z dziećmi. Aby to było możliwe, trzeba uwzględnić, że wyjeżdżają ludzie przedsiębiorczy, a na Zachodzie mają do czynienia nie tylko z wyższymi zarobkami i zasiłkami, ale też z innym modelem państwa: z rozwiniętą e-administracją i sprawnymi usługami publicznymi. W opowieściach emigrantów wraca temat zachowania rozmaitego typu urzędów wobec osób prowadzących firmy, zwłaszcza urzędów skarbowych. Porównywane jest to z polskimi US, na niekorzyść tych ostatnich. Stworzenie wolności dla rozwoju przedsiębiorczości, zrozumienie usługowej roli państwa wobec aspiracji obywateli prowadzących działalność gospodarczą, jest jednym z podstawowych warunków powrotów z emigracji.

Państwo polskie powinno stworzyć jednolite standardy udzielania zezwoleń na pracę cudzoziemcom i weryfikacji uprawnień do Karty Polaka (obecnie to zależy od decyzji wojewodów) i ich przestrzegać. Polska, która stoi przed poważnymi problemami demograficznymi, potrzebuje przyptywu siły roboczej, ale w tym celu musi zapewnić imigrantom stabilizację. Nasz kraj może stać się atrakcyjnym miejscem zamieszkania dla potomków polskich emigrantów z Rosji i terenów byłego ZSRR oraz z krajów Ameryki Południowej i Środkowej, a także dla osób pożądaných z racji bliskości kulturowej, jak Ukraińcy i Białorusini¹⁴.

¹³ „Projekt konstytucji Rzeczypospolitej polskiej”, <http://zpp.net.pl/wp-content/uploads/2018/12/Projekt-Konstytucji-Rzeczypospolitej-Polskiej.pdf.pdf>.

¹⁴ „50 milionów mieszkańców polski. Konkretnie działania, a nie tylko marzenia”. <http://zpp.net.pl/wp-content/uploads/2019/02/Demografia-wersja-elektroniczna.pdf>.

Trzeba jednak mieć racjonalne podejście do polityki imigracyjnej, w tym wprowadzić maksymalnie uproszczoną procedurę legalnego zatrudniania pracowników obcokrajowców, m.in. umożliwiając im podejmowanie pracy u dowolnego pracodawcy na podstawie oświadczenia o zamiarze powierzenia wykonywania pracy cudzoziemcowi, stworzenie przejrzystej ścieżki uzyskania prawa stałego pobytu oraz obywatelstwa, stworzenie przejrzystej procedury uzyskiwania kart stałego pobytu dla stałego osiedlania się w naszym kraju.

W Polsce mamy strukturalny problem mieszkaniowy. A cena wynajmu mieszkania jest za wysoka w stosunku do zarobków. Wiele osób wybrało emigrację zarobkową poza granicami kraju, ponieważ było to bardziej opłacalne finansowo niż przeniesienie się za pracą do innego regionu Polski. Z kolei kupowanie mieszkania to obciążenie rodziny kredytem na dziesięciolecia, a przy tym brak mobilności zawodowej. Taka sytuacja wymaga zmian, które mogą się powieść, jeśli zapewni się stabilność inwestorom na rynku mieszkaniowym. Trzeba też zmniejszyć biurokrację i stworzyć warunki dla rozwoju przystępnych cenowo mieszkań na wynajem. Naszym zdaniem nie wystarczą ustawowe zapisy o maksymalnym czasie rozpatrywania spraw przez urzędy. Potrzebna jest publiczna, dostępna informacja, ile czasu trwa w poszczególnych urzędach i placówkach administracji publicznej załatwianie pozwoleń na inwestycje i jaka jest liczba wydanych pozwoleń. Powinno być to narzędzie oceny pracy urzędów, ich przyjaznego podejścia do inwestorów, efektywności pracy samorządów. System publicznej informacji powinien być powiązany z zasadami nagradzania efektywnych i przyjaznych klientom urzędników i urzędów.

Proste, stabilne prawo będzie nieskuteczne, jeśli urzędnicy, realizujący zadania państwa, będą mnożyć dodatkowe procedury i przeszkody, a urzędy będą pracować powoli i nie będą przyjazne klientom. Istnieją przykłady z innych krajów, które pomagają zdopingować urzędy do sprawnej działalności. We Francji rejestrowana jest korespondencja, wiadomo do kogo trafia w urzędzie, jeśli klient nie otrzyma odpowiedzi w ciągu 2 tygodni albo jeśli odwołuje się, podnosząc, że odpowiedź była częściowa lub niekompetentna, wpływa to na ocenę pracy urzędnika, jego awans i premię. Z kolei w Wielkiej Brytanii podwyżki i oceny pracownicze są uzależnione od wsparcia dla biznesu. W Holandii urzędnicy są oceniani za liczbę nowych firm w regionie, a także czas ich funkcjonowania, stąd na przykład biznesmen, który chce zamknąć firmę, może liczyć na daleko idące wsparcie urzędu, by mógł firmę utrzymać. Do oceny można włączyć zarówno tempo odpowiedzi, stabilność decyzji, transparentność informacji o planach urzędu, jak i czas, jaki klienci spędzili w urzędzie.

5. PARTNERSKIE TRAKTOWANIE – PODSTAWOWA ZASADA PAŃSTWA USŁUGOWEGO

Obywatele, już na podstawie samej konstytucji, powinni wiedzieć, jakie mają prawa, jakie są gwarancje tych praw, jakie są ich granice, jakie są granice sfery, w której mogą swobodnie kształtować swój los i jak mogą reagować organy władzy publicznej na działania obywateli. Niedopuszczalna jest sytuacja, w której państwo chroni swoje interesy, traktując je jak odrębne od interesów obywateli, ograniczając obywatelom ich prawa. A dzieje się to poprzez np. wprowadzenie sądowych opłat wstępnych, nieobowiązujących wykładni przepisów podatkowych czy zawężające interpretowanie ustaw.

Zapisane i realizowane powinny być zasady, że wszyscy są równi wobec prawa. To oznacza także równość w dostępie do oferowanych przez państwo usług - dotyczy ochrony zdrowia, systemu emerytalnego, oświaty, prawa do sprawiedliwego i szybkiego sądu oraz do systemu podatkowego, który jest przejrzysty.

Partnerskie traktowanie obywateli przez państwo oznacza również możliwość popularyzowania mechanizmów równości kobiet i mężczyzn w zatrudnieniu, choćby przez prezentację dobrych praktyk w wynagradzaniu ze względu na kompetencje i zakres obowiązków bez względu na płeć pracownika oraz promowanie odpowiedzialności obojga rodziców za wychowanie dzieci. Trzeba popularyzować mechanizmy równości kobiet i mężczyzn w zatrudnieniu, lecz w sposób naturalny, choćby poprzez przejrzystą siatkę płac w firmach, ale też promować takie rozwiązania, które ułatwiają kobietom łączenie pracy z opieką nad dziećmi, np. elastyczny czas pracy. W przeciwnym razie młode kobiety będą emigrować lub coraz bardziej opóźniać moment posiadania potomstwa.

Konstytucja powinna skutecznie gwarantować prawo do własności, nie może być ono podważane ustawami, które pozwalałyby na pozbawienie obywatela np. jego firmy na skutek decyzji urzędnika.

Państwo powinno gwarantować swobodę działalności gospodarczej. To powinno przekładać się na odpowiednie przepisy i sposób funkcjonowania urzędów państwowych.

Każdy ma mieć prawo do zadośćuczynienia za podjęte wobec niego bezprawne działania organu państwowego lub samorządowego i do odszkodowania za szkody wyrządzone mu przez takie działania.

To także oznacza prawo obywatela do dochodzenia swoich praw przed sądem. Obywatel ma prawo do tego, by o jego sytuacji we wszelkich wątpliwych wypadkach decydował sąd. W praktyce prawo to jest często trudne do wyegzekwowania, a często na wyrok czeka się latami. Dlatego postulujemy, by każdy miał prawo, aby każda jego sprawa została rozpoznana na drodze sądowej, w co najmniej dwuinstancyjnym postępowaniu, bez żadnych opłat wstępnych.

Sądy to instytucje rozstrzygające spory między obywatelami oraz między obywatelami a państwem. Nie można dopuszczać do sytuacji, w której państwo ma w wypadku sporu większe prawa u prawo go chroni, odmawiając obywatelowi sprawiedliwości.

Nie każda sprawa musi trafiać do sądu powszechnego. Trzeba zachęcać obywateli do większego korzystania z negocjacji i mediacji. Sprawy o niewielkiej wadze dla społecznego poczucia sprawiedliwości - konflikty sąsiedzkie, spory o niewielkie kwoty pieniężne czy też wykroczenia - powinny trafiać do nowej instytucji sędziów pokoju. Z powodzeniem tego typu sędziowie działają w Belgii, Wielkiej Brytanii czy Szwajcarii, a w Polsce działali przed II wojna światową. Postępowanie przed sędzią pokoju odbywałoby się przy uproszczonej procedurze, wyodrębnionej dla tego typu postępowań. Od orzeczenia sędziego pokoju służyłoby odwołanie do niższej instancji sądu powszechnego.

Wysokie wpisowe także nie powinno blokować dostępu obywatela do sądu. Trzeba je zlikwidować. W chwili obecnej wymogi te powodują, że na sprawiedliwość stać jedynie osoby zamożne. Należałoby uprościć również przepisy dotyczące ścieżki dochodzenia zadośćuczynienia od państwa, jeżeli zostały złamane przepisy czy procedury. Dzisiaj osoby pokrzywdzone latami czekają na sprawiedliwość, a system ocen wartości utraconych zarobków oraz wyceny odszkodowania za traumę zdaje się koncentrować bardziej na tym, by budżet państwa nie poniósł większej szkody, niż na zaspokojeniu roszczeń ofiary.

Niezwykle ważną kwestią jest transparentność sądów. Obywatele muszą wiedzieć, kto konkretnie odpowiada za wyrokowanie oraz powinni być przekonani o odpowiednich kompetencjach orzeczników. Powinny być dostępne informacje o sędziach pokazujące ich kompetencje oraz doświadczenie zawodowe (tak naukowe, jak wynikające z praktyki, np. liczba prowadzonych spraw, liczba apelacji i ew. liczba uchylonych wyroków).

Dobre funkcjonowanie sądów powinno się opierać na mocnej legitymacji sędziego i jego wysokich kompetencjach. Dlatego urząd sędziego powinien być ukoronowaniem kariery prawniczej osoby, która zdobyła wcześniej doświadczenie w innych zawodach związanych z prawem. Zmiana funkcjonowania sądów to także uproszczenie struktury. Ustrój sądów zostałby odchudzony z kolei o instytucje, których utrzymanie obciąża obywateli: Trybunał Konstytucyjny i Trybunał Stanu. Ich funkcje przejąłby Sąd Najwyższy. Kontrola konstytucyjna odbywałaby się również poprzez rozproszoną kontrolę konstytucyjności stosowaną przez sądy powszechne.

Partnerskie traktowanie obywateli należy stosować już w procesie kształcenia młodych ludzi. Ponieważ na dzisiejszym rynku pracy najważniejsza jest zdolność wykorzystywania zasobów umysłowych do rozwiązania problemów, szkoła powinna być bardziej otwarta na rozwijanie indywidualnych zainteresowań uczniów, zwłaszcza na poziomie liceum¹⁵.

Uczeń powinien być traktowany jak obywatel, mieć prawo odwołania się od oceny rocznej i zagwarantowane prawo bezstronnego rozpatrzenia odwołania. Trzeba jednocześnie wprowadzić jasne i dosyć wygórowane wymogi w zakresie składania odwołania od oceny – tak, żeby to uprawnienie nie było nadużywane.

¹⁵ Szkoła dla życia. Kto zapłaci za nasze emerytury? <http://zpp.net.pl/wp-content/uploads/2018/06/Agenda-Polska-Szko%C5%82a-dla-%C5%BCycia.-Kto-zap%C5%82aci-za-nasze-emerytury.pdf>

Ważne jest też, by o treściach nauczania w szkole nie decydowała jedna osoba, trzeba w te działania włączyć reprezentację obywateli. W Polsce co minister, to większa lub mniejsza zmiana podstawy programowej (kształcenia ogólnego oraz kształcenia zawodowego), pociągająca za sobą zmianę podręczników i dezorganizująca pracę nauczycieli. Arbitralne decyzje ministra co do zawartości podstaw programowych należy zastąpić systematyczną pracą nad nimi przez Radę Programową przy Ministrze Edukacji Narodowej. Władzę ministra powinna również ograniczyć Krajowa Rada Oświatowa. Chcemy, by Krajowa Rada Oświatowa (KRO) była reprezentacją nauczycieli, rodziców, pracodawców, szkół wyższych i ekspertów prowadzących badania edukacyjne. Przedstawiciele byliby wybierani na zjeździe delegatów szkolnych rad nadzorczych, a częściowo dobierani metodą kooptacji. Kadencja rady powinna się pokrywać z kadencją parlamentarną. KRO opracowywałaby projekty założeń polityki oświatowej państwa, opiniowałaby budżet, propozycje aktów prawnych, ramowe plany nauczania oraz zakres obowiązujących podstaw programowych. Partnerstwo oznacza traktowanie obywateli jak osoby racjonalne, dorosłe, odpowiedzialne za siebie.

Partnerski kontrakt państwo (administracja) - obywatel powinien mieć również wymiar społeczny i być związany z systemem podziału podatków. Należy się zastanowić nad innymi sposobami dysponowania pieniędzmi publicznymi niż obecnie. Może zamiast budować budżet centralny, dzielić pieniądze pomiędzy poszczególne działy gospodarki (resorty) i z poziomu centralnego rozdzielać je dla samorządów lokalnych różnych szczebli należy najpierw stworzyć budżety lokalne, za które odpowiedzialne są władze samorządowe, i z tego - regionalnego - poziomu przekazywać część danin na stworzenie budżetu ogólnopolskiego.

Państwo traktujące obywateli w sposób partnerski nie powinno stwarzać zobowiązań, które powodują zadłużanie przyszłych pokoleń. Przykładem takiej dziedziny życia społecznego jest polski system emerytalny. Jest zagmatwany, składa się z kilku nieprzystających do siebie podsystemów (osobny dla pracowników i osób prowadzących działalność gospodarczą, rolników, służb mundurowych oraz sędziów i prokuratorów). ZPP i WEI są zwolennikami likwidacji systemu ubezpieczeniowego dla pracowników oraz przedsiębiorców i zastąpienie go systemem budżetowym¹⁶, w którym państwo będzie wypłacało jednolite świadczenia w przypadku zdarzenia losowego związanego z różnymi ryzykami, wykluczającymi możliwość zarobkowania (starością lub poważną chorobą). Wysokość świadczenia gwarantowanego przez państwo, powiązane z kosztami minimum socjalnego, będzie wyższa niż obecnie gwarantowane świadczenie z systemu powszechnego (połowa płacy minimalnej). Równocześnie będzie na tyle niskie, że w Polsce powinny rozwijać się dodatkowe, dobrowolne indywidualne i grupowe (firmowe) sposoby oszczędzania długoterminowego na wypadek starości, poważnej choroby czy niepełnosprawności. Podmiotowe traktowanie obywateli polega na umowie wypłacenia świadczenia minimalnego przy stworzeniu przestrzeni finansowej dla decyzji indywidualnych, w jaki sposób każdy sam zamierza zabezpieczyć się na czas, gdy nie będzie mógł pracować¹⁷.

¹⁶ Zmiana jest możliwa jedynie przy zreformowaniu systemu podatków i danin publicznych.

¹⁷ Raport „Emerytura obywatelska. Bezpieczna starość, wyższe płace.” <http://zpp.net.pl/wp-content/uploads/2018/09/Emerytura-obywatelska.-Bezpieczna-starosc%20i-wyzsze-place.pdf>

Odpowiedzialność obywatela za państwo i za swoją wolność to także prawo obywatela do obrony. Dlatego uważamy, że państwo powinno każdemu gwarantować prawo do obrony koniecznej. To oznacza prawo do posiadania broni oraz powołanie armii obywatelskiej, zwanej Obroną Powszechną, która byłaby wyrazistą realizacją prawa do obrony. Armia obywatelska nigdy nie będzie miała skuteczności bojowej sił operacyjnych, po pierwsze dlatego, że zabicie drugiego człowieka jest trudne psychologicznie, a po drugie – bo obsługa współczesnego sprzętu bojowego wymaga wysokich kwalifikacji. Jednak w przypadku wojny, która polega na nękanii przeciwnika, a która toczy się o swoją okolicę, dom czy rodzinę, może być bardzo skuteczna. Tym bardziej, że wojna o charakterze partyzanckim, wojna o małej intensywności, nieregularna, jak ta toczona na Ukrainie (2014-2015) czy w Gruzji w 2008 roku, nie wymaga wielkich sił obronnych.

6. PRZESTRZEŃ DLA AKTYWNOŚCI OBYWATELSKIEJ I STWARZANIE MOŻLIWOŚCI WYBORU

Rozwiązania prawne oraz systemowe proponowane przez administrację powinny rozwijać aktywność obywateli, wykorzystać ich potencjał do samoorganizacji i rozwiązywania problemów. Polityka państwa nie powinna wspierać postaw roszczeniowych ani utrzymywać wykluczenia. ZPP i WEI uważają, że państwo przede wszystkim powinno oferować wysokiej jakości usługi publiczne, nawet kosztem redukcji niektórych nieefektywnych finansowo i społecznie świadczeń. Transfery społeczne są gorszym sposobem na podnoszenie poziomu życia społecznego i ekonomicznego.

Szczególnie zauważalne jest to w polityce społecznej, w tym rodzinnej. Państwo może oferować funkcje opiekuńcze w formie usług lub świadczeń. W Polsce kultura wysokiej jakości dostępnych usług ustąpiła miejsca kulturze transferów. W ostatnich latach (ale też szczególnie w ostatnich tygodniach) władza polityczna zdecydowała się na uruchomienie programu Świadczenie Rodzinne 500+ (zapowiedź PiS odnośnie poszerzenia świadczeń na wychowanie każdego dziecka, nie tylko drugiego i kolejnego w rodzinie), czyli na oferowanie transferów. Jedną z funkcji, jaką ma spełniać program Rodzina 500+ ma być zahamowanie negatywnych trendów demograficznych. Poprawa sytuacji finansowej rodzin jest jednym z warunków zwiększenia dzietności w Polsce. Jednak po pierwsze, państwo może zdecydować się tak na transfery, jak na zmianę systemu podatkowego, by zmniejszyć obciążenia płac. W Polsce zdecydowano się na zwiększenie systemu świadczeń pieniężnych dla rodzin z dziećmi. Po drugie zaś, po to by młodzi ludzie decydowali się na posiadanie dzieci, potrzebne są powszechne, dostępne i tanie usługi opiekuńcze dla małych dzieci. Tych w dostatecznej liczbie wciąż nie ma. Tak samo brakuje dostępnych cenowo i lokalowo placówek dla osób starszych i chorych. Bez zapewnienia usług opiekuńczych dla seniorów trudno będzie podnieść poziom aktywności zawodowej kobiet w Polsce. Opieka nad członkami rodziny jest wciąż jedną z podstawowych przyczyn bierności zawodowej pań.

System świadczeń pieniężnych niekiedy pogłębia bierność zawodową i społeczną. Wzmaga roszczeniową postawę życiową. Nie rozwija aktywności obywatelskich. Obywatel, jeśli ma możliwości wyboru, zazwyczaj podejmuje racjonalną decyzję, która przynosi korzyść jego rodzinie i społeczności. Trzeba zadbać o to, by oferta państwa zapewniała obywatelom możliwości wyboru.

Trzeba m. in. rozbudować system opieki instytucjonalnej nad dziećmi. Brak takiej możliwości to bariera utrudniająca kobiecie powrót do pracy. Konieczna jest rozbudowa liczby placówek wychowawczych i opiekuńczych dla najmłodszych dzieci, tak aby rodziny miały zapewniony dostęp do nich w każdej gminie. Kolejny postulat, który może spełnić administracja lokalna, to zorganizowanie w każdej szkole podstawowej dobrze zorganizowanej świetlicy, a opieka w niej wynikałaby ze standardów edukacji dzieci w świetlicach szkolnych. Sieć placówek powinna być uzgadniana ze społecznością lokalną (we współpracy z samorządem i organizacjami pozarządowymi).

Należy ułatwiać - poprzez zmianę przepisów prawa pracy - elastyczne formy zatrudnienia dla rodziców małych dzieci, pracę zdalną lub w niepełnym wymiarze. Umożliwi to godzenie obowiązków domowych i zawodowych, ułatwi powrót do pracy młodym matkom, wzmocni ich poczucie bezpieczeństwa na rynku pracy (a więc ułatwi podjęcie decyzji o rodzicielstwie) i podniesie poziom życia rodziny.

Trzeba doceniać aktywność samorządów jako przedstawicieli obywateli i zachować równowagę pomiędzy uprawnieniami rządu do konstruowania polityki na szczeblu administracji, a doświadczeniem i wiedzą praktyczną przedstawicieli jednostek samorządu terytorialnego.

Z jednej strony to państwo jest odpowiedzialne za bezpieczeństwo socjalne obywateli, a także za pieniądze budżetowe przeznaczane na działania z tego obszaru, z drugiej, planując działania należy uwzględniać opinię tych, którzy znajdują się dużo bliżej klienta, znają lepiej jego potrzeby, potrafią lepiej zaproponować usługi – czyli samorządów lokalnych. Dlatego budżet i usługi powinny być planowane zarówno od góry, jak i od dołu, czyli od poziomu gminy.

Umiejętność współpracy, samoorganizacji oraz aktywność społeczną trzeba kształtować już u bardzo młodych obywateli. Polska szkoła myśli za ucznia i nie nagradza myślenia samodzielnego. Widać to chociażby w badaniach sprawdzających sposoby nauczania matematyki. Dlatego zabijamy zdolności w jednostkach wybitnych i stąd często zdarza się, że analizując historię wybitnego przedsiębiorcy, odkrywamy, że był kiepskim uczniem, w szkole się nudził i był krnąbrny, a może nawet jej nie skończył. Warunkiem dalszego rozwoju polskiej gospodarki jest właściwe przygotowanie młodych pokoleń do pracy, ale także wyławianie najzdolniejszych i umożliwianie im rozwijania swoich umiejętności.

Ponadto polska szkoła na początku przemian ustrojowych zrezygnowała w znacznej części z funkcji wychowawczej, a jako instytucja hierarchiczna ma problemy z rozwijaniem niezbędnych we współczesnym świecie kompetencji społecznych. Jak wynika z prowadzonych badań, deficyt umiejętności współpracy, na którą cierpi polskie społeczeństwo ma swój początek w polskiej szkole. Jednak tego nie można zmienić bez zmiany kompetencji nauczycieli, ich systemu kształcenia, awansu, wynagradzania.

Uważamy, że uczniowie powinni mieć swobodny wybór szkoły, ograniczany jedynie ich zdolnościami i predyspozycjami. To oznacza równe traktowanie rozmaitych form organizacyjnych szkół. Dlatego należy:

- wprowadzić możliwości przekazywania szkół samorządowych spółkom, fundacjom i stowarzyszeniom na podstawie umowy cywilnej,
- dać swobodę zagospodarowania 9-letniego okresu kształcenia powszechnego podmiotom prowadzącym szkoły, w porozumieniu ze szkołami i społecznościami lokalnymi.

Aby można było praktycznie zrealizować te dwa postulaty, należy stworzyć gminne zasoby nieruchomości z przeznaczeniem na cele oświaty niepublicznej, wynajmowane organom prowadzącym szkoły po kosztach własnych. Dzisiaj brak lokali stanowi ogromną barierę w rozwijaniu sieci szkół.

Rodzice i uczniowie mają prawo do wyboru szkoły o dobrych efektach nauczania. Należy też oceniać osiągnięcia uczniów. Jednak dzisiejszy system egzaminów zewnętrznych jest słusznie uważany za niesprawny i zbyt kosztowny. Dlatego proponujemy:

- powierzenie wytwarzania testów ośrodkowi naukowemu niepodporządkowanemu Ministerstwu Edukacji Narodowej,
- zastąpienie okręgowych komisji egzaminacyjnych centralnym ośrodkiem zajmującym się dystrybucją arkuszy i ich ocenianiem,
- wprowadzenie zasady, że testy muszą być tak konstruowane, by ich wyniki były porównywalne z roku na rok i informowały o efektywności kształcenia w kraju,
- wprowadzenie testów, które umożliwiłyby przeprowadzenie egzaminów na poziomie podstawowym i rozszerzonym, aby nie egzaminować dwukrotnie uczniów z tego samego przedmiotu.

Także organizując obronę powszechną, należy oprzeć się na polskich przedsiębiorstwach, zarówno ze względów logistycznych, jak i z powodu naturalnych więzi koleżeńskich, spajających zespoły. Dodatkowym oparciem powinny być struktury lokalne: straże pożarne, kluby myśliwskie, samorządy, stowarzyszenia proobronne, parafie.

7. REKOMENDACJE

Państwo, które pełni rolę usługową, to takie, które:

- wsłuchuje się w głos obywateli, korzysta z porad ekspertów dziedzinowych, prowadzi konsultacje społeczne ustaw, współpracuje z organizacjami pozarządowymi,
- szanuje równe prawa obywateli, ich podmiotowość i prawo do wolności i nie wprowadza nadmiernych regulacji, a wycofuje się tam, gdzie jego działanie jest zbyt ciężkie,
- gwarantuje poszanowanie prawa, stabilność i przejrzystość przepisów, prawo do sądu i gwarantuje, że bardziej będzie dążyć do udzielenia obywatelowi pomocy w przestrzeganiu prawa, niż do złapania go na błędzie czy pomyłce gwarantuje równość w dostępie do usług i informacji, możliwość korzystania przez każdego obywatela na równi z tych samych praw,
- gwarantuje swobodę wyboru, rozwoju własnego, działalności gospodarczej,
- jest w stanie ochronić obywateli, nie tylko gwarantując bezpieczeństwo od przestępstw i wojny, ale też zapewniając obywatelom ochronę informacji o nich, dając im poczucie bezpieczeństwa w kontaktach z instytucjami państwowymi, stwarzając możliwości z samoorganizacji i samoobrony i wspierając obywateli tam, gdzie jest to konieczne np. wobec zagranicznych korporacji, innych państw i instytucji międzynarodowych,
- efektywnie komunikuje się z obywatelami, w tym informuje także o swoich planach i działaniach.

I. STRATEGIA KONKURENCJI PRAWNO – INSTYTUCJONALNEJ

- a) Maksymalne uproszczenie prawa gospodarczego, w tym deregulacja.
- b) Wprowadzenie zasady „ustawa za ustawę”.
- c) Reforma systemu sądownictwa ze skróceniem czasu postępowań sądowych.
- d) Przegląd polskiego prawa gospodarczego, uchylenie wszystkich przepisów, które nie są wymagane przez Unię Europejską (ustawodawca implementując określone rozwiązanie, nie powinien wychodzić poza minimalny próg wymagany przez ustawodawcę unijnego).
- e) Dbałość o przestrzeganie dialogu społecznego.
- f) Zapewnienie przestrzeni do rozwoju regionalnego.
- g) Wyraźny podział kompetencji pomiędzy władzą centralną a samorządową (zapewnienie podmiotowości merytorycznej i finansowej samorządom lokalnym).
- h) Partnerskie traktowanie przez administrację NGO.

II KONCEPCJA SYSTEMU PODATKOWEGO

- a) Stabilne, proste prawo podatkowe.
- b) Sprawny system e- administracji skarbowej (zmienimy i prosty).
- c) Przyjęcie zasady domniemania pomyłki, a nie przestępstwa w kontaktach z obywatelami.
- d) System niepodważalnych interpretacji podatkowych.
- e) System odpowiedzialności urzędnika za błędy.
- f) Szybka ścieżka wyjaśniania wątpliwości (prowadzenie postępowań bez zbędnej zwłoki).

III KONCEPCJA SYSTEMU ZABEZPIECZENIA EMERYTALNO-RENTOWEGO

- a) Prawno – legislacyjna zmiana systemu danin.
- b) Wprowadzenie podstawowego dochodu na wypadek niemożności wykonywania pracy (emerytura, renta obywatelska).
- c) Stworzenie podstaw prawnych i organizacyjnych dla systemu dobrowolnych świadczeń.

IV KONCEPCJA POLITYKI SPOŁECZNEJ

- a) Polityka socjalna powinna być: przewidywalna, aby zapewnić ludziom poczucie bezpieczeństwa, aktywizująca obywateli, wspierająca ich w rozwiązywaniu problemów, zanim znajdą się w grupie wymagającej stałej pomocy, dostępna, co dotyczy zarówno dostępność informacji na temat możliwych do uzyskania usług, jak i lokalność oferty.
- b) Informatyzacja, w tym współpraca z innymi urzędami (stworzenie karty osoby korzystającej z usług socjalnych).
- c) Zachowanie równowagi pomiędzy kosztami udzielania świadczeń, a wysokością świadczeń.
- d) Stworzenie systemu: a) pomocy, b) informacji krajowej i lokalnej.
- e) Równowaga pomiędzy uprawnieniami i konstruowaniem polityki na szczeblu administracji.
- f) Państwo powinno wykorzystywać aktywność obywateli, np. w organizacjach pożytku publicznego, ale także ich aktywizować, np. angażując podopiecznych pomocy społecznej do rozmaitych zadań.

V KONCEPCJA ZMIANY TRENDÓW DEMOGRAFICZNYCH

- a) Rozbudowa systemu opieki instytucjonalnej nad dziećmi.
- b) Zmiana przepisów prawa pracy: elastyczne formy zatrudnienia dla rodziców małych dzieci, praca zdalna lub w niepełnym wymiarze.
- c) Popularyzowanie równości kobiet i mężczyzn w zatrudnieniu oraz promowanie odpowiedzialności obojga rodziców za wychowanie dzieci.
- d) Zmniejszenie biurokracji i stworzenie warunków dla rozwoju przystępnych cenowo mieszkań na wynajem.
- e) Maksymalnie uproszczona procedura legalnego zatrudniania pracowników obcokrajowców, przede wszystkim z krajów sąsiadujących z Polską.
- f) Stworzenie przejrzystej ścieżki uzyskania prawa stałego pobytu oraz obywatelstwa.
- g) Stworzenie przejrzystej procedury uzyskiwania kart stałego pobytu dla trwałego osiedlenia się w naszym kraju.
- h) Maksymalne uproszczenie procedur związanych z legalnym zatrudnianiem cudzoziemców, w tym m.in. Umożliwienie podejmowania pracy u dowolnego pracodawcy na podstawie oświadczenia o zamiarze powierzenia wykonywania pracy cudzoziemcowi.

VI KONSTITUCJA

- a) Obywatele, już na podstawie samej konstytucji, powinni wiedzieć jakie mają prawa, jakie są gwarancje tych praw, jakie są ich granice, jakie są granice sfery, w której mogą swobodnie kształtować swój los i jak mogą reagować organy władzy publicznej na działania Obywateli.
- b) Państwo pełni rolę służebną wobec obywateli, a nie jest ich właścicielem. Podstawowe prawa obywateli zapisane są w konstytucji, dlatego tam powinniśmy zagwarantować zmianę państwa i jego sposobu działania.
- c) Państwo jest dla obywateli, a nie obywatele dla państwa.
- d) W konstytucji winne być wyeksponowane prawa „kardynalne”, które wyznaczają z jednej strony zakres władztwa obywateli nad ich własnym losem, a z drugiej – tworzą ramy dla interwencji państwa w poczynania własne obywateli. Poza prawem do życia, wolności i własności są to prawa wynikające ze statusu obywatela i ustroju państwa gwarantującego wolność. Podstawowa zmiana polega na wpisaniu wprost do konstytucji, że obywatelom jest dozwolone wszystko, co nie jest im jednoznacznie zabronione. Zakazana jest wykładnia rozszerzająca przepisy ograniczające prawa i wolności obywatelskie oraz rozszerzająca prawa i kompetencje organów władzy publicznej.
Zapisane i realizowane powinny być zasady, że wszyscy są równi wobec prawa. To oznacza także równość w dostępie do oferowanych przez państwo usług - dotyczy ochrony zdrowia, systemu emerytalnego, oświaty.

VII DOSTĘPNA SPRAWIEDLIWOŚĆ

- a) Każdy obywatel posiada prawo do sądu. Potrzebna jest reforma sądownictwa: funkcjonowanie sądów i zagwarantowania obywatelom prawo do szybkiego i sprawiedliwego rozstrzygnięcia sprawy, brak opłat wstępnych, transparentność sądów.
- b) Upowszechnienie negocjacji i mediacji.
- c) Likwidacja niektórych instytucji.

VIII SZKOŁA OBYWATELSKA

- a) Danie swobody zagospodarowania 9-letniego okresu kształcenia powszechnego samorządowi terytorialnemu i innym podmiotom prowadzącym szkoły, w porozumieniu ze szkołami i społecznościami lokalnymi.
- b) Stworzenie gminnych zasobów nieruchomości z przeznaczeniem na cele oświaty niepublicznej, wynajmowanych organom prowadzącym szkoły po kosztach własnych.
- c) Wprowadzenie możliwości przekazywania szkół samorządowych spółkom, fundacjom i stowarzyszeniom na podstawie umowy cywilnej.
- d) Powołanie Krajowej Rady Oświatowej.
- e) Wprowadzenie egzaminów zawodowych na zakończenie nauki w różnych typach szkół.

IX OCHRONA ZDROWIA

- a) Sprawne zorganizowanie prawno-instytucjonalne systemu ochrony zdrowia w taki sposób, by każdy obywatel miał dostęp do możliwie najtańszej i możliwie najwyższej jakości opieki.
- b) Placówki publiczne mają swoje uzasadnione miejsce w systemie, jednak obwarowane jest to dwoma warunkami: muszą konkurować z podmiotami prywatnymi na równych, rynkowych zasadach oraz muszą przeorientować swoje działanie w sposób pro-pacjencki, uznający obywatela jako klienta, a nie ustawiającego się w kolejce petenta. W ten sposób państwo usługowe - w ramach systemu opieki zdrowotnej - stwarza organizacyjne ramy tego rynku, tak by zabezpieczał on interesy zdrowotne społeczeństwa, a także uczestniczy w nim – na zasadach jednakowych z prywatnymi podmiotami – świadcząc obywatelom usługi za pośrednictwem swoich placówek.

ZAPOZNAJ SIĘ Z PROJEKTEM:
ZPP.NET.PL/PROJEKTY/AGENDA-POLSKA/